

**Уманський національний університет садівництва
факультет лісового і садово-паркового господарства
кафедра лісового господарства**

Назва курсу	Фітомеліорація
Викладачі	Іщук Галина Петрівна
Профайл викладачів	https://forestry.udau.edu.ua/ua/pro-kafedru/vikladachi-ta-spivrobotniki/ishhuk-galina-petrivna.html
Контактний тел.	+38 (04744) 3-43-79
E-mail:	forestry@udau.edu.ua
Сторінка курсу в MOODLE	
Консультації	Щовівторка з 14.00. по 16.00 в ауд. 104 корпус № 3

1. Анотація до курсу

Дисципліна «Фітомеліорація» є вибірковою навчальною дисципліною зі спеціальності 205 «Лісове господарство» для освітньої програми доктор філософії, яка викладається у II семестрі в обсязі 3 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою).

В основі вивчення курсу лежить розгляд питань, пов'язаних із особливостями впливу на навколишнє середовище антропогенних і техногенних факторів та динамікою змін основних компонентів урболандшафтів. Надається значення сільськогосподарській і лісгосподарській фітомеліорації, як одному із ефективних засобів захисту урбанізованих територій від несприятливих природних явищ і техногенного впливу.

Вивчення дисципліни надає можливості майбутнім фахівцям ознайомитись із основними видами фітомеліоративних насаджень та їх проектуванням, біогеоценотичним покривом міст і використати здобуті знання під час виробничої діяльності в комунальних господарствах України по утриманню зелених насаджень.

2. Мета та цілі курсу

Метою вивчення дисципліни "Фітомеліорація" є ознайомлення з сучасними завданнями фітомеліорації, її основними практичними прийомами, принципами формування різних типів фітомеліоративних насаджень, асортиментом трав'янистих і деревних рослин-фітомеліорантів аборигенної та інтродукованої флори.

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні наукові задачі та проблеми, включно з прийняттям рішень щодо відбору даних та вибору методів досліджень для вивчення лісових біогеоценозів (відповідно до спеціалізації) у різних просторово-часових масштабах із використанням комплексу міждисциплінарних даних, в умовах глобальних змін навколишнього середовища.

Загальні компетентності. Здатність до критичного аналізу та оцінювання сучасних наукових досягнень при вирішенні дослідницьких і практичних завдань, в тому числі в міждисциплінарних областях;

Фахові компетентності. Здатність формулювати наукову проблему, розробляти робочі гіпотези, визначати актуальність, мету, завдання, які необхідно вирішити для досягнення мети, оцінювати необхідні ресурси та час для реалізації, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики; вміння формалізувати фахові прикладні задачі в галузі лісового господарства, алгоритмізувати їх.

Програмні результати навчання. Володіти принципами фінансового забезпечення науково-дослідної роботи, структури кошторисів на її виконання, підготовки запиту на отримання фінансування, складання звітної документації.

3. Формат курсу

Основним форматом курсу є очний/дистанційний з використанням навчальної платформи для дистанційного навчання MOODLE.

В рамках вивчення дисципліни «Фітомеліорація» передбачено проведення:

- лекцій. За структурою заплановані лекції можливо поділити на вступні, тематичні, заключні. Для проведення лекцій планується використання мультимедійного комплексу для наочного відображення представленого матеріалу;
- практичні заняття. На практичних заняттях планується засвоєння здобувачем практичних навичок та розрахунків конструювання різного типу фітомеліоративних насаджень.
- самостійна робота студентів запланована у вигляді індивідуальних завдань для кожного здобувача у вигляді рефератів, тестів, тощо.

4. Результати навчання

В результаті вивчення даного курсу здобувач повинен

Знати: особливості та динаміку змін природного середовища і основних компонентів природних та техногенних ландшафтів; особливості впливу на фітоценотичний покрив ландшафтних факторів; еколого-біологічні особливості найперспективніших рослин-меліорантів та їх використання у насадженнях різного призначення, фітомеліоративне значення лісових насаджень та сільськогосподарських культур для поліпшення навколишнього природного середовища та запобігання процесам ерозії ґрунту; види лісомеліоративних насаджень, їх характеристику та технологію створення для різних лісорослинних умов; значення лісівництва у справі поліпшення екологічних умов.

мати: теоретичні та практичні навички про будову та особливості конструювання різного типу фітомеліоративних насаджень, їх вплив на навколишнє середовище.

вміти: розробляти заходи з меліорації природних та антропогенних ландшафтів, складати проект реконструкції малоцінних похідних фітоценозів з метою підвищення їх стійкості до антропогенних навантажень, розробляти оптимальні схеми змішування лісових порід для різних видів лісомеліоративних насаджень; застосовувати на практиці: теоретичні знання із використання різних видів фітомеліорацій; користуватися лісівничо-екологічною та фітоценотичною класифікацією для визначення лісорослинних умов, типів лісу, типів деревостану.

5. Обсяг курсу

Вид заняття	лекції	практичні заняття	самостійна робота
К-сть годин	8	8	74

6. Ознаки курсу

Рік викладання	семестр	спеціальність	Курс, (рік навчання)	Нормативний\вибірковий
2021	2	лісове господарство	1-й, доктор філософії	в

7. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Персональний комп'ютер, загальноживані комп'ютерні програми і операційні системи, проектор

8. Політики курсу

Під час підготовки рефератів, до практичних занять та самостійної роботи, проведення контрольних заходів студенти повинні дотримуватися правил академічної доброчесності, які визначено Кодексом доброчесності Уманського НУС. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Кодексу доброчесності Уманського НУС.

9. Схема курсу

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Фітомеліорація як наука.

Тема 2. Фітомеліорація біотопу (екотопу) та природна фітомеліорація.

Змістовий модуль 2.

Тема 3. Архітектурно-планувальна фітомеліорація та оптимізація ценоз-меліорантів.

Тема 4. Санітарно-гігієнічна фітомеліорація.

Структура навчальної дисципліни

Назва змістових модулів і тем лекцій	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
л		пр.	інд.	с.р.	л		пр	інд	с.р.	
Змістовий модуль 1.										
Тема 1. Фітомеліорація як наука	20	2	2		16	15	2	2		11

Тема 2. Фітомеліорація біотопу (екотопу) та природна фітомеліорація.	25	2	2		21	30				30
Разом за ЗМ1	45	4	4		37	45	2	2		41
Змістовий модуль 2										
Тема 3. Архітектурно-планувальна фітомеліорація та оптимізація ценоз-меліорантів.	20	2	2		16	15	2	2		11
Тема 4. Санітарно-гігієнічна фітомеліорація	25	2	2		21	30				30
Разом за ЗМ 2	45	4	4		37	45	2	2		41
Усього годин	90	8	8	-	74	90	4	4		82

Перелік тем лекцій з питаннями, які розглядаються

Змістовний модуль 1.

Лекція 1. Фітомеліорація як наука

1. Фітомеліорація як засіб покращення стану довкілля
2. Поняття та предмет вивчення фітомеліорації
3. Завдання фітомеліорації
4. Витоки фітомеліорації як наукової дисципліни

Лекція 2. Фітомеліорація біотопу (екотопу) та природна фітомеліорація

1. Характер і ступінь змін умов місцезростань та їх фітомеліорація
2. Фітомеліорація слабозмінених місцезростань
3. Фітомеліорація середньозмінених місцезростань
4. Фітомеліорація сильнозмінених або порушених місцезростань
5. Особливості динаміки фітоценозів на девастрованих землях
6. Заростання відвалів з лесоподібними суглинками
7. Заростання піщано-глинистих відвалів
8. Заростання відвалів сірчаних родовищ

Змістовний модуль 2.

Лекція 3. Архітектурно-планувальна фітомеліорація та оптимізація ценоз-меліорантів

1. Загальні положення архітектурно-планувальної фітомеліорації
2. Системи планування зелених зон міста
3. Комплексна зелена зона міста та її структура
4. Протиерозійні лісові насадження
5. Насадження на пристоківних схилах
6. Протиерозійні насадження на гідрографічній мережі
7. Яружні лісові насадження
8. Фітомеліорація в умовах гірської ерозії та селевих явищ

Лекція 4. Санітарно-гігієнічна фітомеліорація

1. Санітарно-захисна зона промислових підприємств
2. Шумозахисні насадження
3. Фітомеліорація для потреб кліматичного комфорту
4. Регулювання світлових потоків

Теми практичних занять

Назва теми	Кількість годин	
	денна форма	заочна форма
ЗМ 1. Ознайомлення з основними компонентами лісових екосистем	2	2
ЗМ 1. Моделювання штучних фітоценозів	2	
ЗМ 2. Технологія фітомеліоративних робіт	2	2
ЗМ 2. Протиерозійні лісові насадження.	2	
Всього	8	4

10. Система оцінювання та вимоги

Навчальна дисципліна передбачає залік, де нижче описано критерії та шкала оцінювання знань і умінь студентів, розподіл балів, що присвоюються студентами за різні види робіт.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Підсумковий контроль проводиться по закінченні навчального семестру з метою оцінювання результатів вивчення навчального курсу на завершальному етапі. Підсумковий контроль проводиться у формі семестрового заліку, відповідно до графіку навчального процесу

Шкала оцінювання навчальної діяльності студентів

МОДУЛЬ 1					Разом
Змістовні модулі	ЗМ 1	ЗМ 2	ЗМ 3	ЗМ 4	
Кількість балів за змістовними модулями та модульний контроль	25	25	30	20	100
В т. ч. за видами робіт:					
практичні заняття	10	10	20	10	
виконання С.Р.	15	15	10	10	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Рекомендована література

1. Довідник з агролісомеліорації / за ред. П.С. Пастернака. – К.: Урожай, 1998. – 288с.
2. Калінін М.І., Мельник О.С. Теоретичні основи лісових меліорацій. – Львів: Світ, 1991. – 262 с.
3. Кучерявий В.П. Фітомеліорація. – Львів: Світ, 2003. – 540 с.
4. Кучерявий В.П. Озеленення населених місць. Львів: Світ, 2005. - 456 с.
5. Кучерявий В.П. Урбоекологія. – Львів: Світ, 1999. – 360 с.
6. Морозов В.В. Ландшафтні меліорації. Навчальний посібник. - Херсон: Видавництво ХДУ, 2007. – 224 с.
7. Савосько В. М. Меліорація та фіторекультивация земель : навч. посіб. Криворізь. держ. пед. ун-т. – Кривий Ріг : Діоніс, 2011. – 187 с.
8. Фітоекологія з основами лісівництва: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Житомир., 2010. – 388 с.
9. Пилипенко О.І. Лісові меліорації : підруч. / Пилипенко О.І., Юхновський В.Ю., Дударець С.М., Малюга В.М. // Внутрішня бібліотека НУБіП України : веб-сайт. URL: http://elibrary.nubip.edu.ua/5076/1/LM_main.pdf
10. Юхновський В.Ю. Агролісомеліорація : підруч. / Юхновський В.Ю., Дударець С.М., Малюга В.М. // Все для студентів : веб-сайт. URL: <http://www.twirpx.com/file/1261663/>